

Lainiovuoma sameby
Idivuoma 2392
9801 Karesuando

Trondheim, 30.06.2017

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2017/1432

Saksbehandler:
Geir Rune Rauset

Avslag på søknad fra Lainiovuoma sameby om skadefelling av jerv i området Buossir/Gassavaggi, Målselv kommune Troms, region 8

Miljødirektoratet avslår søknad om uttak av jerv i Lainiovuoma sameby, Troms, rovviltregion 8. Vedtaket er hjemlet i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3.

Vi viser til "Ansökan om skyddsjakt av järv inom Lainiovuoma sameby" datert 16.mai 2017. Der vises det til funn av 7 rein i området Buossir/Gassavaggi i Målselv kommune 27 april og 9-10 mai 2017. Samebyen vurderer disse som rovdyrstatt, og siden det er observert jerv som har jaget rein i området antas de drept av jerv.

Lainiovuoma samebys rein oppholder seg i det aktuelle området denne årstiden. I tillegg til jervepredasjon vises det til problematikk rundt jaging av høydrektige simler med abortering som mulig utfall, samt separasjon eller ihjel-tramping av små kalver. Tapene har langtrekkende konsekvenser for planlegging og utøving av holdbar reindrift. Det vises til rovviltforliket der det sies at det ikke skal være rovdyr på kalvingsland. Det vises videre til at grenseoverskridende svensk reindrift har samme rettigheter som den norske. Om dette ikke er tilfellet mener Lainiovuoma sameby at staten må erstatte skade som oppstår, og samebyen vil rette erstatningssak om det ikke blir gjort tiltak. Det vises til at forebyggende tiltak er vanskelig å gjennomføre, og krever akutte konfliktdepnende middel for lokalisering og følging av rovdyrets bevegelser samt forsøke forhindre ytterligere skade.

Vi viser videre til at Lainiovuoma sameby v/ Lars Johan Kemi har vært i kontakt med Miljødirektoratet pr telefon og informert om deres utfordringer med jerv våren 2017 samt krevd skadefelling. Direktoratet har i telefonsamtale gitt foreløpig avslag på skadefelling.

Lovgrunnlaget

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18.

mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) danner den juridiske rammen for direktoratets beslutning i saken.

Formålet i naturmangfoldloven (§ 1) lyder:

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og regional forvaltningsplan.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og § 12 er omtalt senere i vedtaket.

Direktoratet legger til grunn at denne beslutningen blant annet bygger på kunnskap om jervens bestandssituasjon. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig, jf. naturmangfoldloven § 8.

Det vises til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, der det fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...)

b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom, Kongen kan gi nærmere forskrift om sliktuttak. (...)

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. (...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 13 (Direktoratet for naturforvaltnings myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):

Direktoratet for naturforvaltning kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betingetskadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt for gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. (...)

Politiske og forvaltningsmessige rammevilkår

Direktoratet viser til Representantforslag 163 S (2010-2011), og Stortingets behandling av dette den 17. juni 2011 hvor det ble inngått et nytt enstemmig rovviltforlik. Av rovviltforliket i 2011 fremgår det innledningsvis at norsk rovviltforvaltning fremdeles skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Det nasjonale bestandsmålet for jerv er etter behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) fastsatt til 39 årlige ynglinger, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften § 3. Det nasjonale bestandsmålet på jerv er videre fordelt på 5 av 8 forvaltningsregioner for rovvilt, jf.

rovviltforskriften § 4. I region 8 - Troms og Finnmark - er det mål om 10 årlige ynglinger av jerv med delmål om 7 ynglinger i Troms fylke. Direktoratet legger til grunn at det nasjonale bestandsmålet på jerv er fordelt på ulike forvaltningsregioner, og at de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12 er ivaretatt. Dette innebærer at avgrensingen av regioner med eller uten mål om ynglinger av jerv er foretatt ut fra en samlet vurdering, og forventes å gi de beste samfunnsmessige resultater.

Forvaltningsplanen for rovvilt i region 8 legger føringer for forvaltning av jerv i regionen, bl.a. gjennom geografisk differensiering mellom sone for ynglende jerv og beiteprioriterte områder. Vi viser videre til dialog mellom Miljødirektoratet og Rovviltnemnda i region 8 om prioriteringer av områder for uttak av jerv i Troms.

Om bestandssituasjonen og overvåking av jerv

Direktoratet vil vise til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. Rovdata har ansvaret for formidling, drift og utvikling av Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt, og Rovdata er den sentrale leverandøren av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd. Rapporteringsfristen for overvåking av jerv er 1. oktober hvert år.

NINA rapport 1291 gir den siste oppdaterte oversikten over antall verifiserte ynglinger av jerv i hver region, og for hele landet. Årene 2014-2016 er det verifisert henholdsvis 52, 65 og 50 ynglinger av jerv på landsbasis. Direktoratet konstaterer at antall ynglinger er høyere enn det nasjonale bestandsmålet på 39 årlige ynglinger av jerv. Av de 50 ynglingene i 2016 ble det gjennomført hiuttak i 7 tilfeller slik at netto tall før beitesesongen 2016 var 43 ynglinger. I tillegg ble det gjort 21 ekstraordinære uttak av enkeltindivid av jerv.

I region 8 er det de tre siste årene (2014 -2016) registrert henholdsvis 17, 12 og 14 ynglinger i region 8. Av de registrerte ynglingene i perioden ble det gjennomført hhv. 4, 4, og 1 hiuttak for å redusere bestanden i kalvingstid og beitesesong. For Troms ble det registrert hhv. 7, 9 og 8 ynglinger av jerv i perioden 2014-2016.

Så lang i år (pr. 16. juni 2017) er det registrert 3 ynglinger i Troms og 5 i Finnmark (dokumenterte eller antatt sikre), og av disse er to av ynglingene i Finnmark tatt ut på skadefelling.

Perioden for den ordinære lisensfelling av jerv i Norge varer fram til 15. februar. Den totale avgangen på jerv i lisensfellingsperioden (siden 10. september 2016) i region 8, Troms og Finnmark, var 23 dyr av en kvote på 42. I Troms ble det felt 9 jerver. I tillegg har Miljødirektoratet i perioden etter 15. februar 2017 tatt ut 9 jerver på skadefelling i region 8 - 6 i hiuttak og 3 enkeltdyr.

Utover enkelte påkjørsler og predasjon fra annen jerv skjer avgangen av jerv i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, slik at miljøforvaltningen i stor grad har oversikt over den samlede belastningen, jf. naturmangfoldloven § 10. Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter direktoratets syn er ikke dette tilfelle i denne saken.

Skadesituasjon og skadepotensial fra jerv

I Norge har utbetalte erstatninger for tamrein har gått ned de siste tre år etter et historisk toppunkt i reindriftsåret 2012/2013. Andelen rein erstatta som tapt til jerv har vært relativt konstant de siste 10 år. For reindriftsåret 2015/2016 ble det erstatta 4985 rein som tapt til jerv, noe som utgjør 30% av samla rovvilterstatning.

I reindriftsåret 2015/2016 ble det utbetalt erstatning for 556 tamrein (376 kalv) som tapt til jerv i Troms reinbeiteområde, noe som utgjør 18 % av samla utbetalt erstatning i området. Dette er det høyeste tallet erstatta rein siste 10 år, mens andelen jerv av totalt erstatta ligger rundt gjennomsnittet for perioden. Kompensasjon for tap av svensk rein (tilhørighet bestemt gjennom eiers postadresse) som beiter i Norge blir utbetalt gjennom det svenske erstatningssystemet.

I region 8 ble det i reindriftsåret 2016/2017 dokumentert 166 rein drept (eller skadd og senere avlivet) av jerv, og av disse ble 14 registrert i Troms. Så lang i reindriftsåret 2017/2018 er det dokumentert 6 rein drept (eller skadd og senere avlivet) av jerv i Troms. Tap av rein tilhørende svenske samebyer blir som regel ikke dokumentert gjennom det svenske erstatningssystemet som er hovedsakelig risiko-basert og dermed ikke avhengig av kadaverdokumentasjon.

Miljødirektoratets vurderinger

Miljødirektoratet så lang i år lagt inn en betydelig innsats i uttak av jerv i region 8, Troms og Finnmark, og i landet for øvrig. Vi har i to perioder i regi av SNO gjort forsøkt på å ta ut jerv i B-sonen (ikke prioritert som yngleområde) for jerv i Troms uten at det ble felt jerv (vedtak finnes i Miljøvedtakregisteret: www.miljovedtak.no). Totalt i landet har direktoratet v/SNO tatt ut 55 jerver på skadefelling i 2017. Innsatsen har primært vært rettet seg mot områder som har blitt

prioritert for uttak av rovviltneemnd og direktorat med bakgrunn i regional forvaltningsplan (geografisk differensiering), tidligere års skadesituasjoner og vurderinger om framtidig skadepotensiale på tamrein og sau, samt bestandssituasjon for jerv. I tillegg har akutte skadesituasjoner blitt fulgt opp.

Miljødirektoratet har siden 1. mai signalert at vi konsentrerer den pågående feltinnsatsen til SNO mot registrering av jerveynglinger og uttak av hi. Dette vurderes å være den mest effektive virkemiddelet for å redusere tap til jerv og videre oppnå nasjonale og regionale bestandsmål fastsatt av Stortinget. Uttak av jerv med helikopter under kalvingsperioden for rein innebærer dessuten ofte betydelige utfordringer, først og fremst i form av motorisert forstyrrelse i en sårbar periode (jf. søknadens vurderinger rundt bortdriving av jerv blant kalvende rein). Etter 1. mai har det ikke blitt felt enkeltdyr av jerv i Norge. Med bakgrunn i det fåtallige antall registrerte ynglinger for jerv i Troms så lang i år, sett opp mot det regionale bestandsmålet, har det heller ikke blitt gjort hiuttak i Troms i 2017.

Det vises i søknad til at området det søkes skadefelling av jerv er kalvingsland for rein, og at det ifølge Rovviltforliket ikke skal være skadegjørende rovvilt på kalvingsland. Dette er i praksis utfordrende å kombinere med bestandsmålene for rovvilt, og i den forstand vil ikke soneforvaltning kunne innebære et absolutt skille slik at det ikke forekommer rovvilt i beiteområder eller beitedyr i rovviltområder. Det gjeldende området er i regional forvaltningsplan prioritert yngleområde for jerv (A-område) og terskelen for uttak her vil være betydelig høyere enn i prioriterte beiteområder. I prioriterte jerveområder vil et primært forvaltningstiltak for å begrense skade være økonomisk støtte til driftsmessige forebyggende tiltak (FKT-midler).

I tidligere telefonsamtale mellom søker og Miljødirektoratet ble det gitt foreløpig avslag på uttak av jerv i Lainiovuomas beiteområder i Målselv kommune, Troms, region 8. Det har senere i sesongen ikke kommet fram opplysninger som gjør at vi vil omgjøre denne beslutningen.

På bakgrunn av vurderingene over og med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, avslår Miljødirektoratet søknad om uttak av jerv i Lainiovuoma sameby.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for direktoratet, jf. forvaltningsloven § 32.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Hansen
fung. seksjonsleder

Geir Rune Rauset
rådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Rovviltnemnda i region 8

c/o Fylkesmannen i Troms, Postboks
6105

9291 TROMSØ

Fylkesmannen i Troms / Romssa
Fylkkamánni

Postboks 6105

9291 Tromsø